אמר להו רב פפא אי מפקדון גמרי לה רבנן דכולי עלמא לא פליגי דדון מינה ומינה אלא היינו טעמא דרבנן [ה]דמייתו לה בקל וחומר ומה מפי אחרים חייב מפי עצמו לא כל שכן ומדמייתו לה מקל וחומר דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה מושבע מפי אחרים בב"ד אין שלא בב"ד לא אף מושבע מפי עצמו בפני ב"ד אין שלא בפני ב"ד לא אמרו ליה רבנן לרב פפא מי מצית אמרת דלאו בדון מינה ומינה פליגי [א]והתנן גבי פקדון שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים ברחוקין ובקרובין בכשרין ובפסולין בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו ומפי אחרים אינו חייב עד שיכפור בו בב"ד דברי ר"מ וחכ"א בין מפי עצמו ובין מפי אחרים כיון שכפר בו חייב מושבע מפי אחרים בפקדון מנא להו לרבנן דחייב לאו דגמרי לה מעדות ושמע מינה בדון מינה ומינה פליגי מהדיא אין מהא ליכא למשמע מינה: וחייבין על זדון השבועה: מנהני מילי [ב]דתנו רבנן בכולן נאמר בהן ונעלם וכאן לא נאמר בה ונעלם [א]לחייב על המזיד כשוגג: ועל שגגתה עם זדון העדות: ה"ד שגגתה עם זדון העדות א"ר יהודה אמר רב [ג][ב]באומר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן אם לא: [ג]ואין חייבין על שגגתה גרידתא: לימא תנינא [ד]לדרב כהנא ודרב אסי לא אע"ג דתנן איצטריך ס"ד אמינא הכא הוא דלא כתיב ונעלם דבעינן שוגג דומיא דמזיד אבל התם דכתיב [1]ונעלם אפילו שגגתה כל דהו קמ"ל:

מתני' [ד]שבועת העדות כיצד אמר לשנים בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות או שאמרו לו אין אנו יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרו אמן הרי אלו חייבין [ה]השביע עליהם חמש פעמים חוץ לב"ד ובאו לב"ד והודו פטורין [ו]כפרו חייבין על כל אחת ואחת [ז]השביע עליהן ה' פעמים בפני ב"ד וכפרו אינן חייבין אלא אחת אר"ש מה טעם [ח]הואיל ואינם יכולין לחזור ולהודות [ט]כפרו שניהן כאחד שניהן חייבין בזה אחר זה הראשון חייב והשני פטור [י]כפר אחד והודה אחד הכופר חייב [ה]היו שתי כיתי עדים [כ]כפרה הראשונה ואח"כ כפרה השניה שתיהן חייבות מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתיהן:

גמ' אמר שמואל [ל]ראוהו שרץ אחריהן אמרו לו מה אתה רץ אחרינו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות פטורין עד שישמעו מפיו מאי קא משמע לן תנינא [ו][מ]שילח ביד עבדו או שאמר להן הנתבע משביע אני עליכם שאם אתם יודעין לו עדות שתבואו ותעידוהו הרי אלו פטורים

עד

דמייתי לה בק"ו כו'. ומפקדון לא בעי למילף דאי במה מצינו איכא למיפרך שכן נוהג באנסים ובנשים ור"מ גמר לה מג"ש דתחטא תחטא כרבי שמעון לקמן בפירקין (דף לד.): **מהדיא אין.** פי' יש להוכיח מהדיא דלרבנן אית להו דון מינה ואוקי באתרה אבל לר' מאיר דאית ליה דון מינה ומינה אין להוכיח מהדיא אלא מהך דהכא דהדיא איכא למימר דטעמא דר"מ משום דיליף פקדון בק"ו מעדות שלא עשה בו נשים כאנשים וחייב בו בין מפי עצמו בין מפי אחרים פקדון לכ"ש ודיו לבא מן הדין להיות כנדון מה עדות מפי אחרים דוקא בב"ד אף פקדון כך וליכא למימר שבועת בטוי תוכיח שעשה בו נשים כאנשים ופטר בו מושבע מפי אחרים דמה לשבועת בטוי שכן לא עשה בו מזיד כשוגג דכתיב ביה ונעלם ואי לא הוה ביה פירכא הוה אמינא דשבועת בטוי גופיה נילף מקל וחומר מעדות לחייבו מושבע מפי אחרים: **ואין חייבין על שגגתה גרידתא.** פי' בקונטרס בריש פירקין ששכחו העדות ואם תאמר תיפוק ליה דבקושטא קמשתבעי וי"ל כגון דאמרי שבועה שלא ידענו או לא ראינו לך שום עדות וא"ת אכתי מה שייך הא לדרב כהנא ורב אסי דלמא הכא היינו טעמא לפי שאין ראוים להעיד והוו להו כקרובים או פסולים וי"ל דלא דמי דאינהו נפקי מיהוא עד כדפירש בקונטרס בריש פרקא דמשמע והוא ראוי להעיד אבל הכא קרינן בהו והוא עד דראוין להעיד אם היו זוכרין ועוד יש לומר שגגתה גרידתא שסבורים שמותרים לגמרי לישבע לשקר: **משביע אני עליכם ואמרו אמן.** אליבא דר"מ אתי דחייב חוץ לב"ד במושבע מפי עצמו ולכך איצטריך למיתני ואמרו אמן דהוי כמוציא שבועה מפיו ותנא כל עניני מושבע מפי עצמו דאי לרבנן איירי בב"ד למה לי ואמרו אמן דהוי כמוציא שבועה מפיו תיפוק ליה דאפי' מפי אחרים חייב א"נ אתי אפי' כרבנן ונקט ואמרו אמן כדי לקצר וה"ה אם אמרו אח"כ אין אנו יודעים לך עדות וסיפא נמי דקתני השביע עליהם ה' פעמים חוץ לב"ד כו' אתיא נמי כרבנן דלרבנן נמי לא בעינן שבועה בב"ד אלא הכפירה דאהגדה דוקא קפיד קרא דלהוי במקום הראוי להגדה והשתא ניחא דבגמ' משמע דהא דדרשינן מלאחת לחייב על כל אחת ואחת דע"כ מיבעי ליה למידרשה ואתי נמי לרבנן:

ואי

אמר להו רב פפא אי מפקדון. הוו מייתי רבנן מפי עצמו לשבועת העדות הוו מחייבי ליה אפילו שלא בבית דין כי התם דלכולי עלמא דון מינה ומינה אית לן והאי דלא מחייבו אלא בבית דין משום דלאו בגזירה שוה משבועת הפקדון גמרי לה אלא משבועת העדות גופה מקל וחומר מה מושבע מפי אחרים חייב בעדות כדכתיב (ויקרא ה) ושמעה קול אלה מפי עצמו מבעיא: **לאו דגמרי לה מעדות.** דהא בפקדון אשר ישבע עליו לשקר כתיב (שם) משמע מפי עצמו והכא ליכא למידן ק"ו דודאי מושבע מפי עצמו חמור ממושבע מפי אחרים אלא מגזירה שוה גמרי לה מעדות ומדחייב בבית דין ושלא בבית דין אלמא דון מינה ואוקי באתרה סבירא להו מאחר שהבאת מפי אחרים לכלל שבועת הפקדון העמידהו בתורת שבועת הפקדון שאין שבועה בב"ד מפורש בה: **מהדיא אין.** מהדיא ודאי שמעינן להו לרבנן דון מינה ואוקי באתרה אבל מהדיא פלוגתא לא הוה שמעינן ליה: **בכולן נאמר ונעלם.** בכל הכתובים בקרבן עולה ויורד כגון שבועת ביטוי וטומאת מקדש נאמר ונעלם [ויקרא ה]: **וכאן.** בשבועת העדות לא נאמר: **לימא תנינא לדרב כהנא ורב אסי.** דהיכא דסבור לישבע באמת אינו חייב ואמאי איסתפקא להו דאיצטריך רב למימר להו לבך אנסך: **אע"ג דתנן.** האי גבי עדות איצטריך רב למימר נמי גבי בטוי: **שגגה כל דהו.** ואפי' אנוס בלבו ניחייב: **מתני' או שאמרו לו.** בלא שבועה אין אנו יודעין לך עדות ואמר להם משביעני עליכם שיהא אמת מה שאמרתם ואמרו אמן חייבין אבל אם שתקו אחר השבועה אין כאן קבלת שבועה: **ובאו לב"ד והודו פטורין.** ואפילו כפרו חוץ לב"ד על כל שבועה שאין כפירה חוץ לב"ד כדמפרש בגמרא [לב.]: **כפרו.** בבית דין חייבין על כל אחת ואחת דכפירה אכולה קיימא וילפינן מקרא והיה כי יאשם לאחת מאלה (ויקרא ה) לחייב על כל אחת ואחת [לב.]: **מה טעם.** אין חייבין אלא אחת אפילו שתקו וכפרו לבסוף ולא אמרינן כפירה קיימא אכולהו: **הואיל ואין יכולין לחזור ולהודות.** אילו כפרו בראשונה הואיל ובב"ד הם שוב לא היו ראוין להעיד שכבר הגידו שאין יודעין לו עדות ושוב אינו חוזר ומגיד הלכך אע"ג דלא כפרו אלא לבסוף כל השבועות היו לבטלה חוץ מן הראשונה שאם [ז]שתקו בראשונה כפירה היא שוב אין ראוים להשביען ואם אינה כפירה הרי מושבעין ועומדין ומה זה שבועה על שבועה ועל כרחך כי כתב לאחת לחייב על כל אחת ואחת אשבועה חוץ לב"ד וכפרו בב"ד כתב דשבועות דחוץ לב"ד שהיה משביען שיבואו לב"ד ויעידו לא יצאו לבטלה וראויות לחלק שהרי אפי' כפרו שם בראשונה היה ראוי לחזור ולהשביען: **כפרו שניהן לאחת.** בתוך כדי דבור: **הראשון חייב.** אבל השני פטור שכיון שכפר הראשון שוב אין עד יחידי ראוי להגיד: **גמ' עד שישמעו מפיו.** בואו והעידוני: **שילח ביד עבדו.** התובע השביען ביד עבדו: **שאם אתם יודעין לו עדות.** לבעל דינו:

עד

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"א מהל' שבועות הל' יב סמג לאוין רמא:
לב ב ג מיי' שם הל' יג:
לג ד מיי' שם הל' יב סמג שם:
לד ה ו מיי' שם פ"ט הל' ב ופ"י שם הל' טו סמג שם:
לה ז ח מיי' שם הל' יח:
לו ט מיי' שם הל' יג:
לז י מיי' שם הל' יד:
לח כ מיי' שם הל' טו:
לט ל מ מיי' שם פ"ט הלכה ז:

רבינו חננאל

ודחי רב פפא ואמר רבנן בק"ו מייתו לה למושבע מפי עצמו. ומה מושבע מפי אחרים חייב כדכתיב ושמעה קול אלה מושבע מפי עצמו לא כל שכן: ואמרו ליה רבנן לרב פפא אי הכי מושבע גבי פקדון מפי אחרים לרבנן דאמרי בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון שכפר בו חייב. מנא להו שבועה מפי אחרים בפקדון והא וכחש כתיב מפי עצמו לאו דגמרי לה מעדות ובדון מינה [ומינה] פליגי. אמר להו אין. מהדיא מתניתי' שמעינן לה אבל מהא מתני' לא: **מתני'** וחייבין על זדון השבועה כו'. פי' וחייבין קרבן בשבועת העדות במזיד כשוגג מדלא כתיב בשבועת העדות ונעלם. וחייבן על שגגת השבועה כגון שנעלם ממנו שהמועל בשבועת העדות חייב קרבן. אבל זכור העדות וכופר בה בזדון. ומה הן חייבין בזדון שבועת העדות קרבן עולה ויורד ואין חייבין על שגגתה. כלומר כיון שנעלמה ממנו עיקר העדות. אע"פ שיודע כי הנשבע לשקר חייב בכאן פטור הוא מפני כי אנוס הוא לפיכך אינו חייב: לימא תנינא לדרב כהנא ורב אסי שנעלמה מאחד מהן שמעתא דרב ונשבע ונמצא חילוף מה שאמר. ואמר לו רב אנוס אתה לבך אנסך שעמד בדעתך כי האמת עמך: ודחינן לא דמי דלמא הכא בשבועת [העדות] הוא דפטר האנוס דלא כתיב בה חיוב בנעלם אבל בשבועת בטוי דכתיב בה חיוב קרבן בנעלם אימא אפילו כי האי גוונא אע"ג דהוא אנוס מיחייב קמ"ל: ירושלמי. תני חזקיה כל מקום שנאמר חטא בתורה סתם אתה תופס הזדון כשגגה עד שיודיעך הכתוב שהיא שגגה: **מתני'** שבועת העדות כיצד אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות או השביעם התובע ואמרו אמן חייבין פירוש כשהן מזידין בשבועה ובעדות או מזיד בעדות ושוגג בשבועה שאינו יודע שהנשבע לשקר חייב קרבן: אמר שמואל ראוהו שמטייל אחריהן אמרו לו למה אתה בא אחרינו שבועה שאין אנו יודעים לך עדות והן יודעים פטורין עד שישמעו מפי התובע בואו והעידוני.

מסורת הש"ס

א) לקמן דף לו:, ב) כריתות ט. [לעיל כה: לקמן לה.], ג) [לעיל כו:], ד) לעיל כו. [וש"נ], ה) לקמן דף לז., ו) [לקמן לה.], ז) ס"א שתיקתן,

תורה אור השלם

1. אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבַטֵּא בִשְׂפָתַיִם לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם בִּשְׁבֻעָה וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה: ויקרא ה ד

גליון הש"ס

גמ' דמייתו לה בק"ו. עי' מכות דף יד ע"א בחי' הריטב"א ד"ה והלא דברים ק"ו:

מוסף רש"י

ובקרובין. שבעל הפקדון קרוב לזה שהפקדון אצלו (לקמן לו:). **ושלא בפני ב"ד.** אם מפיו נשבע שהוציא שבועה מפיו, או שענה אמן אחר שבועה ואח"כ הודה חייב קרבן, דכתיב וכחש בעמיתו כל דהו (שם). **ומפי אחרים.** שלא ענה אמן, כגון משביעני עליך שתחזיר לי פקדוני ואמר אין לך בידי, **אינו חייב עד שיכפור בו בב"ד.** משום דמושבע מפי אחרים בפקדון לא כתיב, ומשבועת העדות גמרינן ליה, וסבירא ליה לר"מ דון מינה ומינה, והתם בב"ד (שם). **וחכ"א בין מפי עצמו כו'.** דסבירי להו דון מינה ואוקי באתרה (שם). **בכולן נאמר בהן ונעלם.** בכל המביאין עולה ויורד שבאותה פרשה, כגון מטמא מקדש ושבועת בטוי, דכתיבי בהו שבועת העדות (כריתות ט. ובעי"ז לעיל כה:).